

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca
Ufficio Scolastico Regionale per la Toscana
Ufficio Scolastico Provinciale di Livorno

Repubblica di Macedonia
Република Македонија

СУСТАВ НА РЕПУБЛИКА ИТАЛИЈА

ОСНОВНИ НАЧЕЛА

- Член 1.** - Италија е демократска Република, заснована на трудот. уверенитетот му припаѓа на народот, кој ја остварува власта преку формите и во рамките на Уставот.
- Член 2.** - Републиката ги признава и гарантира неприкосновените права на човекот, било како единка, било во општествените заедници во кои што се остварува неговата личност, и се бара исполнување на неотповикливите обврски од политичката, економската и општествената солидарност.
- Член 3.** - Сите граѓани имаат исто општествено достоинство и се еднакви пред законот, без поделба според пол, раса, јазик, политичко и верско убедување, личната и општествената положба. Должност на Републиката е да ги отстранува економските и општествените пречки, кои што ги ограничуваат слободата и еднаквоста на граѓаните, и го оневозможуваат правилниот развој на човечката личност и ефективното учество на сите работници во политичката, економската и општествената организација на државата.
- Член 4.** - Републиката им го признава правото на работа на сите граѓани и создава услови кои што треба да го овозможат остварувањето на тоа право. Секој граѓанин, според своите можности по сопствен избор, е должен да извршува некоја дејност или функција која што треба да придонесе во материјалниот и духовен напредок на општеството.
- Член 5.** - Републиката, една и неделива, ја признава и унапредува локалната самоуправа; спроведува, во службите под надлежност на Државата, најширока административна децентрализација; ги приспособува начелата и методите на своето законодавство кон потребите за самостојност и децентрализираност.
- Член 6.** - Републиката ги штити со посебни закони јазичните малцинства.
- Член 7.** - Државата и Католичката црква, секоја според своето уредување, се самостојни и суверени. Нивните односи се регулирани со Латеранскиот договор. Измените на договорот, прифатени од двете страни, не подлежат на уставна ревизија.
- Член 8.** - Сите религиозни убедувања се еднакво слободни пред законот. Религиозните убедувања кои што се различни од католичката вера имаат право да се организираат според сопствените статuti, доколку не се косат со италијанското правосудство. Нивните односи со државата се регулирани во согласност со законот врз основа на договори со соодветните претставништва.
- Член 9.** - Републиката го овозможува развојот на културата и на научното и техничко истражување. Ја заштитува природата, историското и уметничкото наследство на нацијата.
- Член 10.** - Италијанското правосудство е приспособено на законите признати со меѓународното право. Правната положба на странскиот државјанин е уредена со закон во согласност со меѓународните закони и договори. Странскиот државјанин, на кој што во сопствената земја му е оневозможено остварувањето на демократските права гарантирани со италијанскиот Устав, има право на азил на територијата на Републиката во согласност со условите утврдени од законот. Не е дозволена екстрадиција на странски државјанин за политички прекршок.
- Член 11.** - Италија се оградува од војната, како инструмент за загрозување на слободата на другите народи и како средство за разрешување на меѓународните спорови; одобрува, врз паритетна основа со другите држави, ограничување на суверенитетот, неопходно за уредување кое што треба да обезбеди мир и правда меѓу нациите; основа и поддржува меѓународни организации насочени кон таа цел.
- Член 12.** - Знамето на Републиката е Италијанската тробојка: зелена, бела и црвена, со три вертикални ленти со исти димензии.

I ДЕЛ

ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА ГРАЃАНИТЕ

I ПОГЛАВЈЕ

ГРАЃАНСКИ ОДНОСИ

Член 13. - Личната слобода е неповредлива. Не е дозволен никаков вид на лишување од слобода, лична проверка или претрес, ниту пак било кое друго ограничување на личната слобода, освен дококу се работи за акт поткрепен со судската власт, и само во случаите и начините предвидени со закон. Во исклучителни случаи и итни случаи, таксативно наведени во законот, органот на јавна безбедност може да преземе привремени мерки, за кои што судската власт треба да биде известена во рок од четириесет и осум часа и, доколку истата не ги ополноважи во следните четириесет и осум часа, истите се сметаат за повлечени и неправосилни. Казново е секое физичко и морално насилство кон лицата кои што на некој начин се подложени на ограничување на слободата. Законот ги утврдува максималните рокови на притворот.

Член 14. - Местото на живеење е неповредливо. Во него не смее да се извршуваат проверки, или пак претреси или принудни одземања, освен во случаите или начините утврдени со законот, во согласност со препишаните гаранции за заштита на личната слобода. Увидите и проверките од здравствени причини, и со цел за зачувување на јавната безбедност, или пак поради економски и даночни цели се уредени со посебни закони.

Член 15. - Слободата и тајноста на преписката и на секој друг вид на комуникација, се неповредливи. Нивно ограничување може да настане само со акт поткрепен од судската власт, со гаранциите утврдени со закон.

Член 16. - Секој граѓанин може слободно да се движи и да престојува во секој дел од националната територија, со исклучок на ограничувањата утврдени со закон, воопшто поради здравствени или безбедносни причини. Не смее да биде наметнато никакво ограничување поради политички причини. Секој граѓанин има право на излез и на повторен влез од/во територијата на Републиката, освен во случај на законски пречки.

Член 17. - Граѓаните имаат право на мирно и невооружено состанување. За собираите, дури и на место отворено за јавноста, не е потребна претходна најава. За собираите на јавно место, потребна е претходна најава до органите, кои што можат да ги забранат поради потврдени причини во врска со јавната сигурност или безбедност.

Член 18. - Граѓаните имаат право слободно да се здружуваат, без ополномоштување, за цели кои што на единките не им се забранети, со кривичниот закон. Забранети се тајните здруженија и како и оние кои се стремат, дури и индиректно, кон политички цели преку организации од воен карактер.

Член 19. - Сите имаат право на слободно изразување на својата религиозна припадност во било која форма, на индивидуален или здружен начин, приватно или јавно да ја проповедаат и да ја практикуваат својата вероисповед, само доколу не се работи за ритуали кои не се во согласност со добрите навики.

Член 20. - Црковниот карактер и целта на религијата или вероисповедта на некое здружение или институција не смеат да бидат причина за посебни законски ограничувања, ниту за посебни даночни обврски поради нивното уредување, правната форма и било кој вид на активности.

Член 21. - Секој има право на слободно изразување на сопствената мисла преку говорот, писмото и секаков друг вид на изразување. Печатот не смее да биде подложен на ополномоштување или цензура. Може да се пристапи кон принудно одземање само со акт поткрепен од судската власт во случај на кривични дела за кои што законот за печат јасно го одобрува или пак во случај на прекршување на актите кои што самиот закон ги препишува за посочување на одговорните лица. Во такви случаи, кога постои апсолутна итност и не е возможна навремена интервенција на судската власт, привременото одземање на дневниот печат може да биде спроведено од службените лица на судската полиција, кои што треба веднаш, и во рок од најмногу дваесет и четири часа, да поднесат пријава до судската власт. Доколку истата, не го ополноважи во следните дваесет и четири часа, принудното одземање се смета за повлечено и неправосилно. Законот може да утврди, со општи акти, објавување на средствата за финансирање на дневниот печат. Забранети се објави преку печат, претстави и сите други манифестации спротивни на добрите навики. Законот утврдува соодветни мерки за спречување и сузбивање на прекршоците.

Член 22. - Никој не смее да биде лишен, поради политички причини од правниот идентитет, државјанство, име.

Член 23. - Не смее да биде наметната никаква лична или имотна услуга доколку не е во согласност со законот.

Член 24. - Секој може да дејствува на суд за заштита на сопствените права и законски интереси. Одбраната е неповредливо право во секоја состојба и степен на постапката. Им се гарантираат на сиромашните граѓани, со посебни одредби, средствата за постапување и одбрана пред секоја судска инстанца. Законот ги определува условите и начините на исправката на судските грешки.

Член 25. - Никој не може да биде иземен од судијата претходно утврдено со закон.

Никој не може да биде казнет освен по сила на закон кој што стапил на сила пред извршеното дело. Никој не може да биде подложен на сигурносни мерки освен во случаи предвидени со закон.

Член 26. - Екстрадицијата на граѓанин може да биде одобрена само доколку е јасно предвидена во меѓународните конвенции. Во никој случај не е дозволена поради политички кривични дела.

Член 27. - Кривичната одговорност е лична. Обвинетото лице не се смета за виновно се до конечната пресуда. Казните не смеат да содржат третмани спротивни на чувството за човечност и треба да се стремат кон реедукација на осуденото лице. Не е дозволена смртна казна.

Член 28. - Државните функционери и службеници, како и оние од јавните правни субјекти, се одговорни во согласност со кривичниот, граѓанскиот и административниот закон, за извршените дела на повредување на правата. Во тие случаи граѓанската одговорност се проширува на Државата и на јавните правни субјекти.

II ПОГЛАВЈЕ

МОРАЛНО - ОПШТЕСТВЕНИ ОДНОСИ

Член 29. - Републиката ги признава правата на семејството како природна заедница заснована врз бракот. Бракот е заснован на морална и правна еднаквост на брачните другари, во рамките утврдени со закон, за обезбедување на семејното единство.

Член 30. - Должност и право на родителите е издржувањето, образованието и воспитувањето на децата, дури за вонбрачно родените. Во случај на неспособност на родителите, законот предвидува ослободување од нивните обврски. Законот им обезбедува на вонбрачно родените деца секаков вид на правна и социјална заштита, во согласност со правата на членовите на законското семејство. Законот ги утврдува нормите и границите за докажување на татковството.

Член 31. - Републиката го помага со економски и други мерки, основањето на семејството и основањето на соодветните обврски, со посебен осврт на семејството со повеќе членови. Ги штити мајките, децата и младите, помагајќи ги институциите неопходни за таа цел.

Член 32. - Републиката го штити здравјето како суштествено право на единката и во интерес на заедницата, и им гарантира бесплатна заштита на сиромашните. Никој не смее да биде обврзан на одреден здравствен третман освен во случај на законска одредба. Во никој случај законот не смее да ги прекрши утврдените граници во однос на почитувањето на човековата личност.

Член 33. - Уметноста и науката се слободни како што е слободно нивното распространување. Републиката ги утврдува општите закони на образование и основа државни училишта за сите степени на образование. Право на основање на основни и средни училишта имаат правни и приватни лица, без обврски на државата. Законот, во определувањето на правата и обврските на недржавните училиштата кои што бараат еднаков статус со државните, треба да им обезбеди целосна слобода, а на нивните ученици училишен третман ист со оној на учениците од државните училишта. Предвиден е приемен испит како за прием така и за завршување на сите степени на образование, како и за извршување на дејност на стручно ниво. Висококултурните институции, универзитети и академии се автономни согласно уредбите на законот.

Член 34. - Секој има право на образование. Основното образование, еднакво на првите осум години, е задолжително и бесплатно. Граѓаните кои се во состојба и го заслужуваат тоа, иако во отсуство на одредени средства, имаат право да го достигнат највисокиот степен на образование. Републиката го обезбедува ова право преку стипендии, финансиска помош на семејството и на други начини, кои што треба да бидат доделени на конкурси.